

Kiemelés a napjainkban Münchenben élő gróf Degenfeld Sándor (szül. 1922-ben Kolozsváron, Münchenben él, száma a származási táblán: 3311) **viszraemlékezéseiből:**

Csodálatos véletlen folytán Báró Felix von Hornstein-Orsenhausen birtokában megmaradt egy levél, amelyet Degenfeld Miksa (1766-1816) írt Erdőszádáról barátjának, Báró Bernhard von Hornstein-Bussmannshausennak Németországba 1814. május 1-jei keltezéssel. Engedtetsek meg, hogy annak egy részét, magyar fordításban, az alábbiakban lemásoljam, mert jellemző arra a nehéz életre, amellyel az első generációnak magyar földön meg kellett küzdenie.

„Ismered-e még ezt a kézírást, kedves Barátom, és megenged-e, hogy ilyen hosszú idő után Nálad bekopogjak?

Milyen régóta nem láttuk egymást, milyen nagy távolság választ el bennünket, és sajnós milyen kicsi a remény, hogy ismét láthassuk egymást. Miután a Német-római Szent Birodalom felbomlása után a szerencsétlen birodalmi tanácsosokat a világ minden részébe szétszórták, még néhány évig Bécsben, csendben és magányosan, de mégis vidáman éltem.

1809-ben is, amiről talán hallottál, amikor is a hadsereggel egy kis expedíciót csináltam, de Ambergnél tovább nem jutottam. Amikor ennek a szerencsétlen háborúnak vége volt, és minden remény szertefoszlott a francia uralom ellenében fennmaradni, összecsomagoltam kevés holmimat, és ideköltöztem egy birtokra, amelyet még a »Banko-cédulák« teljes elértéktelenedése előtt vásároltam meg.

Itt lakom 1810 óta, mint valóságos vidéki gazda.

Birtokomnak gyönyörű fekvése van egy hegy tetején. Lent a Szamos folyó, amelyet a mi »Nílusunknak« nevezünk, előnti rendszeresen földjeimet termékeny iszappal, és ezért azokat sohasem kell trágyázni. Azokat minden évben kukoricával (Malay), másképpen mondva törökbúzával vetjük be, ami itt a fő termék. Azonkívül szép búzát és nehéz zabot termelünk.

Nem panaszkodhatunk a természet miatt, jól bánik velünk, de termékeit nem tudjuk úgy hasznosítani, ahogyan szeretnénk. Hiány van szorgalmas, iparúzó emberekben, kereskedelemben és fejlődésben. Úgy élünk itt, mint a világ végén, és rossz idő esetén az utak olyan feneketlenül sárosak, hogy a levélposta 4–5 hétig kimarad. A kezdet nekem különösen nehéz volt. Idegen volt nekem mindkét nyelv, a magyar és az oláh, amelyek itt egyformán nélkülözhetetlenek, valamint a körülmények, amelyek annyira eltérőek a mi németországi körülményeinktől.

Egy olyan helyre kerültem, ahol csak a legszűkösebb lakást találtam, és minden mást csak kimondhatatlan fáradtsággal és megerőltetéssel lehet beszerezni. Mindenben vég nélküli nehézségek mutatkoznak, és az élet megszokott kényelméről és örömről le kell mondanunk. Személyes tapasztalatra van szükség ahhoz, hogy az ezzel kapcsolatos nélkülözésekről valóságos képet alkothassunk magunknak. Szükség törvényt bont, türelem és állhatatosság által sikerül sok mindent részben elviselni, részben megoldani.

Most már az itteni fogalmak és szükségletek szerint egészen túrhető gazda lettem. Én, aki otthon egy téglát sem raktam a másikra, itt a szolgálati lakások és istállók felépítése után most magamnak és családomnak nagy lakóház építésébe kezdtem. Az építkezések, amelyek végét talán meg sem érem, és a mezőgazdaság teljesen lefoglalnak, unatkozásra nincs idő.

Feleségem és gyermekeim vigaszom és örömöm. Az előbbi hűséges élettársam, aki őszintén osztozik velem örömben és bánatban. Ottó, akire talán emlékszel, nemsokára tizenhárom éves lesz, szorgalmasan és könnyen tanul, és nagyon becsületes fiú. Kicsi szeretett Konrádunk helyett, akit sohasem fogok elfelejteni, most egy kicsi hároméves kópé növekedik, aki Imre névre hallgat. Néhány nappal ezelőtt született ismét egy fiam, akit Pálnak kereszteltünk." Stb. stb.

Forrás: gróf Degenfeld Sándor